

לוח יופני

פרשת אפקודי קדשים (מז-ז)

ב"ס"ו

ולקח את שני השעירים והעמיד אותם לפני ד' (מז-ז)
 במדרש מסופר על הפר שנתן אליהו הנביא לנביאי-הבעל, על-מנת להקריבו על מזבחם, שסירב להיות קרבן לעבודת-הזרה, עד ששידלו אליהו בדברים ואמר לו, כי כשם שעל-ידי הפר הראשון יתקדש שם-שמים כך יתקדש שם-שמים גם על-ידו, מאחר שלא תרד אש לשרפו ויראו הכל כי ד' הוא האלהים.
 גם כאן סירב השעיר, שנפל עליו הגורל לעזאזל, ללכת, והיה מתרעם על כך שהשעיר השני, הדומה לו בקוטה ובמראה, יהיה חסאת לה ואילו הוא ילך לעזאזל, היה אהרן צריך לשדלו בדברים ולהסביר לו, כי גם על-ידו יתמלא רצון הבורא.
 זה שאומר הכתוב: ולקח את שני השעירים — שיקח אותם בדברים, והעמיד אותם לפני ד' — שיאמר להם כי שניהם מועמדים לפני השם-יתברך. אפילו גם על-ידי השעיר התולך לעזאזל מתרבה בבור-שמים ומתמלא רצון הבורא... (חומש-שלחטד מבעל שבט-מוטר)

לוי יצא

(2) לוי יצא

3) כהן תורה

א כל המצות שבתורה, כן עשה בין לא תעשה, אם עבר אדם על אחת מהן בין בדרך כן כשגגה, כשיעשה חטובה וישוב מחטאו חייב להחיות לפני האל בדרך הוא. שני איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם למעול מעל ביי ואשמה הנפש היא והתודו את חטאתם אשר עשו, זה ירדו דברים, וידו זה מצות עשה: כיצד בתורה, אומר אנא יי (א) חטאתי ערתי פשעתי לפניך ועשיתי כך וכך והרר נחמתי ובשחי במעשי ולעולם איני חוזר לדבר זה. זה הוא עיקרו של ירוח, וכל המרבה להתחזות ומאריך בענין זה הר זה משוכת: וכן בעלי חטאות ואשמות בעת

דבר אל-כל-עדת בני-ישראל ואמרת אליהם קדשים תהיו: וברש"י מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל ("אל-כל-עדת בני-ישראל").
 קדושת ישראל, הנמשכת מקדושת השם — קדשים תהיו פי קדוש אני קיימת בכל אחד ואחד מישראל, לא בלבד בצדיקים גדולים אלא בפשוט שבפשוטים, בכל אחד ואחד לפי מדרגתו ולפי תכונתו. שעת מהן תורה נאמר: וכל-העם ראים את-הקולות (יתרו), ו"את-הימים האלה דבר ד' אל-כל-קהלכם" (ואתחנן), ובמדרש אמרו, שהקול היה יוצא ומתחלק לכמה וכמה קולות, וכל אחד היה מקבל לפי כונו. פירוש הדברים: כשנאמר הקול "לא תרצח", למשל, היה האיש הנשט שומע בזה, שלא תיטול גחן ותערוף את ראש חברך, ויש מי ששמע בזה שלא תגרום לידי כך שתכרך יחרג, כמו שאמרו בעגלה ערופה: זוכי העלה על דעתך שבית דין שופכי דמים הם, אלא שלא ראינהו ופטרנהו בלא מזון ובלא לוייה. הרי שאילו היו פוטרים אותו בלא מזון ולוייה, כבר לא היו יכולים לומר: ידינו לא שפכנו את-הדם הזה: ויש מי ששמע ב"לא תרצח" מה שאמרו: "המלבין פני חברו ברבים, כאילו שופך דמים". וכן כל כיוצא בזה, כל אחד ואחד שמע לפי מדרגתו. כיוצא בדבר: אמרו שעם-הארץ מתירא לשקר בשבת, שאימת שבת עליו, ולכן אף על פי שאק עם-הארץ נאמן על המעשרות, תלוקה ממנו צריך להפריש דמאי, אבל אם שואלו בשבת ואמר שמעושר הוא, מותר לסמוך עליו, למה עם-הארץ דוקא ירא לשקר בשבת? הפירוש הוא: כתוב "ודבר דבר" בשבת, ואמרו: "שלא ירא דיבורך של שבת כדיבורך של חול". וכח זה נשרש בכל אחד ואחד מישראל, אלא שבצדיקים המובן בזה שכשבת ידבר דבורים קדושים של תורה ותפלה, וכן בכל אחד לפי ערכו, עד שב עם-הארץ הרי זה בא לידי ביטוי לכל הפחות במובן זה שלא ידבר דבורים אסורים בשבת, ולכן הוא אינו משקר בשבת, ובהגדה של פסח הסדר הוא: "קדש ורחץ", ופירוש הרבי מסוכטשוב: אף על פי שבדרך כלל צריך להיות קודם "סור ומרע" ואחר כך "ועשה טוב", אבל יציאת מצרים נותן הכח להיות "קדש" אף לפני "ורחץ", לפני הטהרה מחטאים, שהוא ענין הרחיצה, כמו שכתוב: "אם רחץ ד' את צאת בנות-ציון".
 ולכן כשנאמר לבני ישראל הציווי "קדשים תהיו", נאמרה פרשה זו בהקהל, שלא יחשבו שלמדרגת הקדושה יוכלו להגיע רק יחודי סגולה, אלא "אל-כל-עדת בני-ישראל ואמרת אליהם קדשים תהיו", שכל אחד מישראל לפי מדרגתו יש בו כח הקדושה של ישראל.

1)

4) צדוקת יוה"כ למכ"כ

5)

יעיין ברמב"ם (הל' תשובה פ"א ה"א) שקבע נוסח וידוי לכל מי שעושה תשובה וכתב: "כיצד מתודין? אימר אנא השם חטאתי... ומשמע שלדעתו אמירת אנא מתחייבת מהלכות וידוי ככלל, ולא מפאת הלכות יום הכפורים".

אמנם יש הבדל בין נוסח הוידוי המופיע בהלכות תשובה לבין וידוי של הכהן הגדול. שהרי בהלכות תשובה (שם) כתב הרמב"ם: "כיצד מתודין? אומר אנא השם חטאתי עויתי פשעתי לפניך ועשיתי כך וכך, והרי נתמתי וכושתי כמעשי ולעולם איני חוזר לדבר זה וזהו עיקרו של וידוי". בידויו של הכהן הגדול, לעומת זאת, אין חרטה על העבר או קבלה לעתיד. בנוסף לכך, בידויו של הכהן הגדול יש בקשה לכפרה, מרכיב שחסר בידויו המופיע בהלכות תשובה.

ונראה שיש שני סוגים של וידוי. יש וידוי שנועד להיות ביטוי מילולי של עצם התשובה. הרי דברים שבלב אינם דברים וכל עוד לא הוציא בפיו את מה שגמר בלבו, אין תשובתו אלא בגדר הרהור בעלמא. וכמו שתשובת מחייבת הכרת התטא, תרטה על הצבר וקבלה על העתיד, כך הבא להתודות צריך לכלול את כל התכנים האלו. אך יש גם סוג נוסף של וידוי, אשר עיתויו הוא לאחד שתור האדם בתשובה, וזאת על פי הכתוב (תהלים נא, ה): "כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד". ועיין ברמב"ם שפסק (הלכות תשובה פ"ב ה"ח): "עבירות שהתודה עליהם כיום הכפורים זה, חוזר ומתודה עליהן ביום הכפורים אחר אף על פי שהוא עומד בתשובתו שנאמר: 'כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד'". פשוט שידוי זה אינו חלק מתהליך התשובה עצמו, אלא מטרתו היא ריצוי וכפרה.

על רקע הבחנה זו נראה לומר שהוידוי של הכהן הגדול אינו מדרת תשובה, שהרי אין הוא יכול לשוב על חטאיהם של בני ביתו. אחיו הכהנים ישאו כלל ישראל. הכהן הגדול לא מתודת אלא כדי להשיג כפרה ובידולה, ולכן דוא מסתפק רק בהזכרת החטאים, ובבקשת הכפרה עליהם. וזהו גם הסיבה שהוידוי שאנו אימרים בתפילה ויה"כ אינו כולל קבלה לעתיד. את עצם התשובה כל אחד צריך לעשות באופן אישי, ואינו הוידוי בשעת התפילה לא ניעד אלא לשם בקשת כפרה...]

והדגישה התורה כאן ושמתם את חוקתי, דחוקות היינו שטעמם אינו מושג, שבמצוות שאדם מבין טעמן יש לו יותר רגש בזה, וכתבה התורה שאפילו החוקות שאדם אינו משיג בהם כלום אלא הם כחק עבורו, ועושהו רק משום שזה רצון ה', גם בהן יהיה לו תענוג. שמעצם הדבר שעושה את רצון ה' יהיה לו את מלוא הטעם והחיות. וכמאמר מרן אדמו"ר בעל דברי שמואל זי"ע, צהלה ורנה לזכר מלכותו, מזה גופא שיהודי זוכה להזכיר מלכותו, לומר את שם ה' ברוך אתה ה' צריך להתמלא שמחה. על דרך זה כאשר יהודי מקיים מצוה ועושה באבריו את תכלית רצון ה', צריך שיהיה לי מיה שמחה וחיות ותענוג.

וע"פ האמור נמצא שאבריו וחי בהם אין משמעי הכטחת שכר לעוה"ב, כי יהודי צריך לעמוד באמת ה"ש"ת בעבדים המשמשין את הרב שלא ע"מ לקחו זאם, אלא שדששין הוא ממילא, שאם הוא חי בהם מקיים המצוה בעוה"ב בהיותו מביט וזכר עולמה

ושמתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. חז"ל דרשו (יומא פה:): בפסוק וחי בהם ולא שימות בהם, מכאן שפקוח נפש דוחה את קיום המצוות. ואונקלוס תרגם וחי בהם, לחיי

עלמא, וכן פירש"י, וחי בהם לעולם הבא, שאם תאמר בעוה"ז והלא סופו הוא מת אלא וחי בהם לעוה"ב, דמשמעות וחי בהם היא לעולם. ולכאורה הפירושים האלו סותרים זא"ז, דלפי דרשת חז"ל וחי בהם קאי על קיום המצוות, ואילו לפי התרגום ופירש"י קאי וחי בהם על שכרם בעוה"ב. עוד צ"ב לפי התרגום, הרי אחז"ל (אבות א) הוו כעבדים המשמשין את הרב שלא ע"מ לקבל פרס, ומדוע מבטיחה התורה כאן שכר וחי בהם לעוה"ב.

וי"ל דבאמת שני הפירושים אלו ואלו דברי א' חיים וענינם אחד, שוחי בהם כולל במשמעותו ב' הדברים. שראשית ענין וחי בהם היינו בקיום המצוות שיקיימן בחיות, שכל מצוה שיהודי מקיים יקיימה בהתלהבות וכתיות כל הגוף והאברים, בבחי' כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך. כמו שמצינו שעל מצוות פרטיות נאמר הלשון ותרי"ג מצוות התלויות בה, היינו שכל תרי"ג המצוות תלויות במצוה הפרטית, כך גם בקיום המצוה בפועל, גם אם קיומה באבר מסוים, צריך יהודי להשקיע את כל מהותו וחיותו בקיומה, וחי בהם ולא שימות בהם.

וענין זה הוא גם השורש המקור של וחי בהם לעולם הבא, ע"ד שאמר הרה"ק ר"ש מקרלין ז"ל, ששמע כי הכריזו בשמים שיהודי המקיים את מצוותיו והמצוות ושומר שבת בכל הדקדוקים אך אינו מרגיש תענוג בשבת, הרי כאשר יעלה לעולם העליון יתנו לו חלקו בגן עדן על שמירתו את השבת, אך הוא צריך שם כספסל המונח בג"ע, שגם שם לא ירגיש כלום. והכ"ז בזה, כי התענוג של גן עדן שבו צדיקים יושבים ועטרותיהם כראשיהם ונהנים מזיו השכינה, נמשך מהתענוג והחיות שיש ליהודי בקיום המצוות בעוה"ז, על ידו זוכה לתענוג של עוה"ב ליהנות מזיו השכינה. אש הגיהנום נוצרת מאש התאוה לעברה בעוה"ז, וגם תענוג עוה"ב מקורו מהתענוג והחיות שיש ליהודי בעוה"ז בקיום המצוה שמקיים וחי בהם ולא שימות בהם, ואו וחי בהם לעוה"ב. והרי שב' הפירושים אינם סותרים כי אם דבר אחד הם בשורשם, והא בהא תליא, ע"י וחי בהם בקיום המצוה בעוה"ז זוכה לחיי בהם לעוה"ב.

(6) כגלן

(יח) לצרור לגלות ערותה עליה בחייה. ובכאן יפרש הכתוב טעם האיסור. יאמר שאינו ראוי שתקח אשה אל אחותה לצרור אותן זו לזו כי הן ראויות שתהיינה איהבות זו את זו. לא שתהיינה צרות. ולא אמר כן באשה ובתה ואשה ואמה. כי הנה שאר, ואסורות אפילו לאחר מיתה:

(7) וכן הכמה

היא, היא ואשה אל אחותה לא תקח לצרור (לגלות קדומה) עליה בחייה.

בגמרא (יבמות ט, א) : נאמר כאן "עליה" ונאמר להלן (ויקרא ד, יד) "ונודעה החטאת אשר חטאו עליה", לומר לך שאין חייבים אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת. הענין - הורה לנו הכתוב באחות אשה, משום שיש מעשים מגונים מצד עצמם כגון רציחה וניאוף אשת איש, ויש

(8) כחז"ל מ"ה כ"ג

העברה למולך - רמז נפלא הנלמד ממיקום האיסור

"כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וגו' ומזרעך לא תתן להעביר למולך וגו' ואת זכר לא תשכב משכבי אשה וגו'" (יח, ג'כב)

מה ענין איסור העברת זרע למולך - לפרשת עריות? לכאורה אין בינו לבין ענין העריות ולא כלום, ואם כן מדוע הובא איסור זה דוקא כאן, בפרשה המוקדשת לאיסורי עריות? עוד יותר קשה: למה הפסיקה התורה בין ענייני העריות השונים, בפסוק המזהיר מהעברה למולך, אף אם נמצא קשר כלשהו לענין העריות, מכל מקום מכיוון שהוא אינו מעניינם - מן הראוי היה להקדימו לאיסורי העריות או לאחר, ולא לקבוע את מקומו באמצע ענייני העריות?

האברבנאל כבר העיד זאת, יעויין בתירוצו. יישוב נוסף כתב הגאון והדדשן רבי דוד שלמה שלושן, רבה של אודסה:

סדר הדברים, שנראה לנו כתמוה, סודר בדווקא כך - כדי ללמדנו דבר גדול, כי באמת קשה מאוד לתאר ולהאמין שיימצא אדם שיעביר את בנו ובתו באש, ובפרט לשיטת הסוברים שדרכם היה לשרוף ממש את העוברים למולך. אכזריות שכזו, ללא כל סיבה, נדירה היא עד למאוד.

יתכן בכל זאת מצב שבו יחליט אדם לעולל כך ליצאי חלציו: עמים רבים נהגו להרוג ילדים שנולדו בפסול, בכדי שלא יהיו למזכרת עוון וזכלימת נצח. כאשר המדובר בבנים פסולים, יהיו גם אבות רהמנים שעלולים להעבירם באש. עלול אדם לחשוב שמכיוון שהמדובר בזרע פסול שמקורו בחטא, יהיה הדבר לרצון בפני בורא עולם.

על כן התורה התנחה את איסור העברה למולך בין איסורי העריות השונים, ללמדנו שאף זרע פסול ואפילו ממזר גמור - אסור להעבירו למולך. כי הנה, בגמרא (יבמות מט.) למדנו את שיטת שמעון התימני, שקיימא-לן כמותו, שממזר זה הוא הנולד מחייבי כריתות. זו הסיבה לכך שלאחר שהזהירה התורה על איסורי העריות שחייבים עליהם כרת ומיתת בית דין, ציותה "ומזרעך לא תיתן למולך", כלומר: אפילו מזרעך הבא, חלילה, מאיסורי העריות, שבהם הולד ממזר, גם מהם לא תיתן להעביר למולך!

ומכיוון שאזהרת העברה למולך מתייחסת לזרע שנולד מאיסורי עריות, לכן הקדימה התורה איסור זה לאיסורי משכב זכר ורביעת בהמה, שכן מאיסורים אלו אע"פ המע האנושי פרה ורבה ומהם לא יתכן שיוולד זרע שתצטרף התורה להזהיר שלא להעבירו למולך!

מעשים אשר המרד גדול אצלם, אבל על השוגג אינו גדול החטא כל כך. וכמו דאמרו פרק ב דקבוצת (ח, ב) דחובל באביו בשוגג מפטר מגלות, דחטא אינו גדול בעצמותו יותר מחובל בחברו. רק מה שהמרד גדול שמרד נגד כבוד אביו - ובשוגג אינו מורד. וכן אנו רואים בתכסיסי מלחמה, אשר אם יעשה העבד בלא פקודת שר האלף יבא במשפט, אף כי עשה דבר טוב ומועיל, כי בטל הקשר הכללי ושלטון המנהיג כל צבא החיל. והנה באחות אשה, יתכן לטעות כי השר'ית צוה לתכלית מטרה ידועה אצלו, ובעשה במזיד הוא לידון כמורד, אבל בשוגג אין כאן מעשה מתועב, כי איך יתכן לומר כי המעשה מתועב, אחרי אשר כל יחס אומה הישראלית בא מאיסור שתי אחיות שנשא יעקב? לזה אמר כי אין הדבר כן, יען קודם מתן תורה היה המעשה בלתי מגונה, ואחר מתן תורה המעשה מגונה, ובשוגג צריך כפרה, וכמו שביארתי במקום אחר באורך.

תלויים כל חיבתו. אף שהוא אוהב גם את כל איבריו, בלי יוצא מן הכלל, יכן הדבר באהבת ישראל, את הגאונים הצדיקים יארב אותם בבבת עיניו, כי על כן הם נקראים עיני העדה, ואת האברכים הלמידים התבטאים יארב כמו לבו וראשו, את האנשים הבינונים יארב כמו זרועותיו וידיו, ואת פשוטי העם, כמו תליו. ועל כל פנים ארבה יש להוש כלפי כל אחד ואחד, אחר המרבה ואחר הממעט. ועי' בירושלמי (דרים פרק ז הלכה ד), לא תקום ולא תמוד את בני עמך, משל לאדם שיהיה סכין בד ימוג, ובא לחתוך בה בשר, ויהיה הסכין על ידי השמאלית ותחכה בידו, האם יהוור ויקח הסכין בידו השמאלית, וידתוך בידו הימנית? יהרי כל ישראל נחשבים כגוף אחד לפני המקום ברך הוא. רבי עקיבא אומר ואהבת לרעך כמך. זה כלל גדול בתורה.

רבי עקיבא

הנהגה במהלך של בין אדם לחבירו

ואהבת לרעך כמך אני ה' (יש יח)

ידועים דברי חז"ל (שבת לא ע"א) על פסוק זה - "זה כלל גדול בתורה". החשיבות של הנהגת בין אדם לחבירו בדרך של אהבה, היא יסוד כללי בכל התורה כולה. אך דברי רש"י על הפסוק אינם ידועים כל כך ואינם מורגלים בדעתנו.

רש"י (שם) מבאר היאך נכללים המצוות שבין אדם למקום בכלל זה של ואהבת לרעך כמך, וזה לשונו: "ואהבת לרעך" זה הקב"ה, הנקרא בפסיק (משלי מ"ט) 'רעך' ר"ע אביך".

השי"ת ברא את עולמו וטבע את צורת הנהגה של הבריות אל הבורא בדרך של 'בין אדם לחבירו'. חיובי המצוות הן במהלך של הכרת הטוב על גודל חסדיו עם הברואים. כשאדם נוטל פרי ואוכל בלי ברכה, הרי הוא כגוזל את השייך לאחר. כאשר יהודי עומד בתפילה, הוא צריך לעמוד באימה ובראה כעומד לפני המלך, וכאשר אינו מכוון כראוי בשעת תפילתי הרי הוא פוגע בכבוד המלכות. כפי שעל קרבנות נאמר שאין להביא בעלי מום למזבח - "הקריבהו נא לפחתך, הירצך או הישא פניך" (מלאכי א, ח), כך גם תפילה בלא כוונה היא התייחסות לא מוכבדת אל המלך. וכך בכל המצוות, טבע השי"ת את דרך הנהגתו במהלך של 'בין אדם לחבירו'.

לא שהוא יתברך נזקק למעשינו, ח"ו, אלא שהיחס שלנו כלפי חובת המצוות צריך שיהיה באופן של כבוד כאילו היה זה ענין של יחס לזולת.

הדלישה האנושית הראשונה היא כלפי השי"ת. התביעה והדרישה היא: 'תהיה בן אדם!' כיצד עליך להתייחס אל מי שהעניק לך את החיים, את הבריאות,

את הגוף ואיבריו. הוא הנותן לך לחם לאכול ובגד ללבוש, לפחות תתייחס אליו כפי שהיית מתייחס לנדיב. השי"ת הוא המרפא בשעת מחלה, וראוי שתודה לו לפחות באותה הדרך שהיית מודה לרופא המטפל בבית החולים.

חסרין במעשי המצוות ובהכרת ההובה כלפי הקב"ה, כביכול פוגע בו ובכבודו, יהוא ית' כביכול כואב ומצטער על היחס כלפיו. על זה קראוהי מלאכי השרת "מלך עלוב" אשר הדרשה חכמת עמו, וי שסובל עלבון הבריות.

נמצא שענין המצוות המוגדרות "בין אדם למקום" יש בו מהלך של "בין אדם לחבירו", ומצוות "ואהבת לרעך" מופנית אף כלפי השי"ת. זהו יסוד גדול, ירשיבות ידיעתו צריכה להשפיע על צורת קיום המצוות שלנו ועל הכת המעידה

יהי כבוד הכיבוד הביים עליך בשלך. הרמב"ם (פרק י מהלכות העות הלכה ג) כתב, "מצוה על כל אדם לאהוב כל אחד ואחד מישראל בגופו, שנאמר, ואהבת לרעך כמך וכו', וכבוד את חבירו, כמו שהוא ירצה בכבוד עצמו". ובשער הבנונים (דף א סע"ב) כתב, קודם שיסדר אדם את תפלוה בבית הכנסת, יקבל עליו מצוה "ואהבת לרעך כמך", ויכוין לאהוב את כל אחד ואחד מישראל בנפשו, שעל ידי כך תהיה תפלוה כלולה מכל תפלות ישראל, ותוכל לעלות למעלה ולעשות פרי טוב. ע"כ שאלו את הנאמן רבי שמואל שמעלקא הורוויץ (אחי הנאמן בעל התפילה), אך אפשר לאהוב את כל אחד מישראל במדה שיהי, הלא יש בהם גאונים וצדיקים, ויש בהם אנשים בינונים, ויש בהם אנשים פשוטים מאד, ואך אפשר להשוותם בחרא מחתא, בששב להם הרב, שגם ממבני של האדם, אינו אוהב את כל איבריו במדה שיהי, שחרי כשעומדים לתת לו אנרוף כנגד לבו, הוא שם זרועותיו כנגד חזהו, שהמכה תבא על זרועותיו ולא על לבו, וכן אם יבאו להכותו על ראשו, היא ממדי לחפות בידו על ראשו, לפי שהלב המוח של האדם יקרים לו מכל, שבהם

תפילה
עיון

ומדלא ערבינהו ואמר ב' פעמים לא תעשו. נוכל לומר שפרט כל עון בפני עצמו והכתוב מאשים את ישראל על אשר בקשו לישב ישיבה של קבע במצרים כמו שפרשתי למעלה סוף פר' ויגש (מזכו) על פסוק וישב ישראל בארץ גושן. שבאשמת ישראל ידבר והאשימם אלהים על שבקשו לישב ישיבה של קבע במקום אשר אמר אלהים להם כי יהיו שמה גרים ולא תושבים, וכל זה עשו כעבור שהיו אדוקים בגלולי מצרים כמ"ש ביחזקאל (כ.ה-ח) ואודע להם בארץ מצרים וגו' וימרו בי וגו' ואת גלולי מצרים לא עזבו וגו', וכן פירש"י פרשת בא (י.ג) שהיו באותו דור רשעים שלא רצו לצאת ממצרים ומתו בג' ימי אפילה. וע"ז נאמר כאן כמעשה ארץ מצרים כאותו מעשה שעשיתם בארץ מצרים ומהו המעשה הרע אשר עשיתם אשר ישבתם בה שבקשתם בה ישיבה של קבע מצד שחשקה נפשכם בגילוליהם וכושיקוציהם נפשם הפצה, לא תעשו עוד כאלה לבקש ישיבה של קבע בין עם סודר ההולכים בדרך לא טוב פן תלמדו ממעשיהם כי כן קרה לכם במצרים.

10

כ"ט
י"ד

וכמעשה ארץ כנען, היינו שהוא מאשים את ישראל על שמאסו בארץ הקדושה אשר היתה חביבה על האבות והמה מאסו בה עד אשר הוצרך הקב"ה להביאם שמה בעל כרחם שלא בטובתם וז"ש כמעשה ארץ כנען כאותו מעשה שעשיתם בארץ כנען, ומהו המעשה אשר אני מביא אתכם שמה כי עיניכם הוראות שאני

מביא אתכם שמה בעל כרחכם כי כאלים אמרו (שמוח ט.ג) מי יתן מותינו ביד ה' בארץ מצרים, המרגלים אמרו (במדבר י"ד) נתנה ראש ונשובה מצרימה וכן אמרו חז"ל (במד"ד כא.) הנשים היו מחכבות הארץ והאנשים שנאוה, וכן הוצרך הקב"ה להסיבם דרך המדבר י"ס שלא ישובו מצרימה ומכל זה ראייה שמאסו בארץ הקדושה הנבחרת מימות האבות למקום קדושה וטהרה ורוב מצות התורה תלויות בארץ, ובכל אלה מאסו ישראל עד אשר הוצרך הקב"ה להביאם שמה בעל כרחם ולישא אותם על כנפי נשרים כאשר ישא האומן את היונק אל המקום הזה וע"י סיבוב מדברות שלא יהיה להם מקום לחזור. לא תעשו בן עוד אלא תלכו לרצונכם אל המקום אשר אמר האלהים כי זה הוא המוכן לשמירת כל משפטי ה' וחקותיו, ונתן טעם על ראשון ראשון על מה שאמר שלא יבקשו ישיבה של קבע בארץ טמאה במצרים כדי שלא ילמדו לעשות כתועבותם ע"ז אמר ובחוקותיהם לא תלכו. ועל אחרון אחרון שזרזם לילך אל הארץ הקדושה כדי לקיים המצות התלויות בארץ על זה אמר את משפטי תעשו וגו' כי המה משפט אלהי הארץ.

אילו לא קמה המדינה

בליל הסדר אמרנו: "אילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים". בן אנתנו צריכים להגיד ביום הזה: אילו לא קמה המדינה איזה פרצוף היה היום לעם ישראל? איזו צורה הייתה לעם היהודי? איזו התבוללות הייתה? כפל כפליים. אי אפשר לתאר בכלל מה היה מצב העם היהודי. הוא היה יכול להיות במצב של התפוררות גמורה.

12

MSA
כ"ט
י"ד

מדינת ישראל "הרימה את הראש", ראשם של היהודים, בכל העולם כולו. לכל יהודי בעולם יש היום מקום שאליו הוא יכול לברוח בעת צרה; יש לו איזו תחושה של ביטחון. הרבה יהודים לא היו יכולים להשאר יהודים לולא קמה המדינה.

15